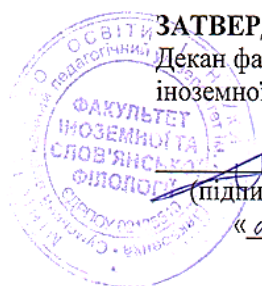

**Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
іноземної та слов'янської філології
_____ А. М. Коваленко
(підпис)
«28» серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ДІАЛЕКТОЛОГІЧНА ПРАКТИКА**

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 014 Середня освіта (Українська мова і література)

Освітньо-професійна програма – Середня освіта (Українська мова і література)

Перший рівень вищої освіти

Мова навчання – українська

Погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземної та
слов'янської філології
«28» серпня 2020 р.
Голова _____
Семенов О.М., д.пед.н., професор

Розробник: Кумеда Олена Павлівна, кандидат філологічних наук, доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Семеног О.М., д.пед.н., професор

Опис навчальної дисципліни (ДІАЛЕКТОЛОГІЧНА ПРАКТИКА)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта /Педагогіка 014 Середня освіта (Українська мова і література) Освітньо-професійної програми Середня освіта (Українська мова і література) Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 2-й
		Семестр 4-й
ІНДЗ: немає		Самостійна робота 90 год. Консультації - год.
		Форма контролю: залік

ВСТУП

Діалектологія є однією з важливих філологічних наук, яка безпосередньо пов'язана з живою мовою народу. Логічним продовженням курсу є діалектологічна практика, розрахована на 90 год.

Дослідження територіальних діалектів різних регіонів України, зокрема й маргінальної Сумщини, зберігає свою актуальність в українському мовознавстві ще з XVIII ст. й до сьогодні – XXI ст. Діалектологічні практики в унісон до загальної тенденції в цій науці продовжують систематичне збирання збереженої в народній пам'яті інформації про архаїчні українські назви. Мета діалектологічної практики полягає не тільки в тому, щоб закріпити отримані теоретичні знання з дисципліни «Українська діалектологія», а й віддзеркалити матеріальну й духовну культуру українського народу шляхом запису, підготувати студентів до цілісної педагогічної діяльності в майбутньому.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета практики – закріпити знання із української діалектології, зібрати діалектні матеріали за пропонованим питальником; ознайомити студентів із живим говірковим мовленням і методами збирання діалектних матеріалів; сформувані перші навички роботи в польових умовах,

прищепити вміння, потрібні для майбутньої педагогічної та наукової діяльності; прищепити навички **академічної доброчесності**.

Завдання практики:

- зібрати лексичні матеріали за єдиною «Програмою для збирання матеріалів до Лексичного атласу української мови», укладеною д.філол.н., проф. Й. О. Дзендзелівським;

- сформувані навички збирати й записувати діалектний матеріал;

- виробити навички аналізу діалектного мовлення.

Матеріали діалектологічної практики можуть прислужатися під час укладання регіональних і загальних діалектних словників та атласів, для поповнення національної фоно- та текстотеки.

Результати проходження практики. Студенти повинні: *знати*, до якого діалекту в загальній класифікації говорів української мови належить говірка визначеного населеного пункту, ґрунтовно ознайомитися з фонетичними, морфологічними, синтаксичними, лексичними особливостями конкретної говірки; *вміти* застосовувати на практиці методи збирання діалектних матеріалів, виявляти характерні особливості говірки, записувати діалектні матеріали, користуючись фонетичною транскрипцією, правильно добирати інформаторів; **набути навичок** аналізу діалектних явищ тощо.

У кінці практики студенти повинні підготувати звіт згідно з поданими нижче вимогами.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Підготовка до практики. З метою ефективного проходження діалектологічної практики студенти в межах вивчення дисципліни «Українська діалектологія» повинні пройти курс підготовки для роботи в діалектологічній експедиції, зокрема засвоїти завдання експедиції, методіку збирання й опрацювання діалектного матеріалу, здобути навички транскрибування усного мовлення, користування диктофоном, навчитися правильно оформляти необхідну документацію. Етап підготовки до практики включає також ознайомлення з історією регіону, де розташований визначений для обстеження населений пункт, а також говору, до якого він належить.

Загальне ознайомлення з обстежуваною говіркою

Прибувши на місце, перед початком записування діалектного матеріалу, студенти мають докладно ознайомитися з головними рисами говірки, установити, чи не має відмінностей в окремих частинах населеного пункту. З цією метою треба встановити контакт з населенням, наприклад через голову

селищної ради, інших представників влади. Під час спілкування важливо виявити зацікавлення щодо історії й сучасного обставин життя в населеному пункті, наприклад, у зв'язку з господарською діяльністю залежно від пори року. Надалі уважно прислухатися до мовлення місцевого населення, фіксувати характерні особливості говірки, визначати регулярність цих рис, якою мірою вони притаманні представникам різних вікових груп (як правило, старі люди зберігають давніші риси діалекту). До того ж з метою швидшого ознайомлення з мовною ситуацією в населеному пункті рекомендовано звернутися до учителів-словесників місцевої школи.

Добір інформаторів

Вивчивши склад населення (за допомогою вчителів, працівників місцевої ради) студенти мають правильно визначитися з інформаторами обраного для обстеження населеного пункту. Зокрема, це мають бути такі носії говірки, мовлення яких є найбільш типовим для відповідного діалекту; оскільки зібрані матеріали повинні відбивати динаміку мовних змін у системі говірки, серед інформаторів мають бути представники різних вікових груп.

Опитування й записування діалектного матеріалу

Установлюючи контакт з інформатором (форми цього контакту можуть бути різними), студент-практикант має в доступній формі пояснити значення для науки діалектологічних студій, роль Атласу української мови (АУМ) і ЛАУМ у цих дослідженнях тощо. Під час опитування записувач діалектного матеріалу весь час мусить дбати, щоб зібрати найбільш типове для місцевої говірки. Діалектний матеріал треба записувати на диктофон, далі відповіді інформаторів з аудіозапису підлягають розшифруванню й послідовному записові фонетичною транскрипцією з обов'язковим збереженням нумерації питань у питальнику. Аудіофіксація включає обов'язково включення відомості про інформаторів (прізвище, ім'я, по батькові, рік і місце народження, освіта, фах, місце роботи тощо).

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У кінці практики студенти складають диференційований залік. До визначеного терміну вони повинні подати керівникові практики звіт відповідно до вимог і плану, наведених нижче.

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Звітна документація відповідно до завдань практики включає звіт, підготовлений за такою схемою:

I. Робочий зошит (титульна сторінка оформлена за зразком додаток А в робочій програмі), який містить:

1. Стислу інформацію про історію населеного пункту, де зібрано діалектний матеріал (відстань до найближчого міста, районного центру, населених пунктів, залізничної станції та відстані до них; відомості про утворення населеного пункту: коли й ким заснований, звідки прийшли перші поселенці; давня назва села, давні прізвища й прізвиська його жителів; які культурні установи, підприємства є в населеному пункті; коли засновано школу; орієнтовна чисельність населення та основні види господарської діяльності; чи відбувалися зміни у складі населення за останні 50–70 років). Орієнтовна схема відповіді в додатку Б.

2. Відомості про інформаторів.

3. Відповіді на питання програми (додаток Б), записані фонетичною транскрипцією. Перед кожною відповіддю зазначено номер питання; підпитання теж пронумеровано й відповіді на них подано з нового рядка.

4. Зв'язні тексти діалектного мовлення, записані фонетичною транскрипцією (додаток В; див. навчально-метод. посіб. Кумеди О. П. «Вивчення рис східнополіського говору на матеріалі етнографічних записів ХІХ ст.», С. 47–59).

II. Компакт-диск (CD-R) № 1, який містить:

а) файл із записами відповідей на питання програми;

б) записи діалектних текстів (тривалість звучання текстів – не менше 30 хв.). Файли підписані (мають назви, що відповідають змісту, напр.: *тексти, відповіді*).

Усі аудіозаписи мають бути якісними.

III. На випадок дистанційного навчання додається компакт-диск (CD-R) № 2, який містить електронний варіант записів, зроблених у зошиті (3 файли):

а) історія населеного пункту;

б) графічний (текстовий) варіант відповідей на питання програми;

б) зв'язні тексти, записані фонетичною транскрипцією.

Тексти виконано в редакторі Word для Windows збережено у форматі PDF). Назви файлів містять відповідно підписані; тексти файлів оформлено відповідно до таких вимог: поля – верхнє, нижнє та лівє – 2,5 см, правє – 1,5 см. Шрифт Times New Roman, розмір – 14, стиль – «нормальний» («звичайний»); міжрядковий інтервал – 1,5; абзацний відступ – 1,5 см. Текст друкується без переносів. Ілюстративний матеріал виділено курсивом; сторінки пронумеровано.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Під час підготовки до практики її учасники повинні ознайомитися з історією регіону, зокрема мати інформацію про а) місце розташування населеного пункту (включно з даними про віддаленість від найближчого міста; б) дані про заснування поселення (коли і ким засноване, інформація на основі історичних документів чи за легендами); в) відомості про адміністративний статус населеного пункту (колись і тепер); г) відомості про національний склад жителів.

Прибувши до населеного пункту, експлоратори мають *правильно визначитися з інформаторами* обраного для обстеження населеного пункту. Важливо, щоб інформаторами були представники не тільки різних вікових груп, а й різної статі; до того ж, відповідали низці вимог, зокрема: уродженці (як і їхні батьки) цього села, які довго не перебували поза своїм говірковим оточенням, тобто не працювали чи навчалися тривалий час в інших селах або містах; люди з добрим слухом, без мовних вад; комунікабельні, з розвиненим мовним чуттям. Оповідач повинен також бути знавцем матеріальної і духовної культури своєї місцевості, наприклад, знатися на фольклорі. З іншого боку, записувач також має добре орієнтуватися в цих питаннях, щоб грамотно поставити запитання інформаторові й одержати на нього правильну відповідь. Для забезпечення повноти, правильності відповідей на всі питання доцільно обрати декількох оповідачів.

Під час опитування діалектолог має виявити максимальну тактовність й обережність. *Експлоратор обов'язково повідомляє мету своєї діяльності*, зокрема.: приїхав вивчати історію села, збирає відомості про давні звичаї, обряди, вірування, вивчає побут, господарство та мову.

Під час записування діалектного матеріалу експлоратор весь час мусить дбати, щоб *зібрати найбільш типові для місцевої говірки*, тож ні в якому разі не вдаватися до підказування (безпосереднього чи навідного) певних форм чи слів. Дослідникові треба усвідомлювати, що його відповідальність як записувача матеріалів за визначеною програмою надзвичайно велика: його матеріали можуть стати об'єктом діалектологічних студій, поповнити український діалектний фонофонд (зберігається у Відділі діалектології Інституту української мови НАН України). Тож за найменшого сумніву щодо записуваного матеріалу його треба перевірити через опитування інших інформаторів цього ж населеного пункту. Коли ж і після цього немає впевненості в зафіксованих мовних фактах, треба в записі зазначити сумніви, які вони викликають. Якщо йдеться про якісь специфічні

чи рідковживані назви, реліктові слова, подавати записаний транскрипцією контекст (речення), який би відбивав уживання цих слів. *Не можна залишати питань без відповідей*; у тому разі, якщо в обстежуваній говірці немає відповідної назви (відповіді), оскільки немає реалії чи поняття, про яке йдеться в певному питанні; немає родової (загальної) назви, а вживають тільки видові найменування; поняття немає, але назва відома із сусідніх говірок чи літературної мови тощо). про це так і треба зазначити. Усі сумнівні відповіді та моменти, коли від основних оповідачів не вдалося одержати переконливих відповідей або коли ці оповідачі щось пояснювали невпевнено, треба уточнити в кількох інших місцевих жителів чи вчителів-словесників.

Запис від інформаторів має бути *паспортизований* (позначення того, що і від кого, коли саме і хто записав). Це означає, що перед записуванням експлоратор повинен надиктувати дату збирання матеріалу, локалізацію запису (назва села та його адміністративна віднесеність – область, район), час запису, інформацію про записувача (прізвище, ім'я та по батькові, студент(ка) якого курсу та спеціальності). Відомості про інформатора (може сам інформатор, але чітко й зрозуміло) – прізвище, ім'я та по батькові, рік народження, освіта (напр., 3 класи, малописьменний, неписьменний тощо), місце роботи (якщо не працює, то це слід зазначити: не працює, пенсіонер(ка)).

Аудіозапис діалектного матеріалу підлягає розшифруванню й відтворенню його у звіті фонетичною транскрипцією.

Політика щодо академічної доброчесності.

Викладач і студент мають дотримуватись ст. 36 Закону України «Про освіту».

Дотримання академічної доброчесності передбачає відповідальність студента-практиканта за зібраний говірковий матеріал. Зокрема, студент має пам'ятати, що не можна записувати й подавати до звіту сумнівний матеріал (його обов'язково треба перевірити через опитування інших інформаторів). Хоча діалектні матеріали можуть бути перевірені чи проконтрольовані сторонньою особою в тому самому населеному пункті, де відбувається запис, проте в разі повторного запису, навіть від тієї самої особи, можливі відхилення. Отже, записувач повинен бути дуже обережним і точним.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

№	Зміст	Бали
1.	Інформація про населений пункт, де зібрано діалектний матеріал	1 – 10
2.	Аудіозапис відповідей на питальник і діалектних текстів	1 – 45
3.	Затранскрибовані діалектні матеріали	1 – 45
Всього		100

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	У звітній документації є всі структурні розділи (відомості про населений пункт, відомості про інформаторів, відповіді за питальником); відповіді від інформаторів записані фонетичною транскрипцією; відсутні пропуски в записах; робота оформлена орфографічно й пунктуаційно; правильно аргументовано приналежність говірки до певного діалекту; практикант виявив відмінне практичне застосування теоретичних знань.
82-89	У звітній документації є всі структурні розділи, відповіді інформаторів записані фонетичною транскрипцією з незначними неточностями; робота оформлена орфографічно й пунктуаційно правильно; зроблено правильний висновок щодо цієї говірки в системі наріччя; практикант виявив практичне застосування теоретичних знань, але припустився незначних помилок в оформленні матеріалу.
74-81	У звітній документації є всі структурні розділи, але окремі з них не є повними; діалектний матеріал затранскрибовано (допущено не більше п'яти помилок).
64-73	У звітній документації є всі структурні розділи, окремі з них не є повними; наявні пропуски; у фонетичні транскрипції допущено не більше шести помилок; у роботі не визначено говірку в системі діалектів української мови.
60-63	У звітній документації відсутні окремі структурні розділи (напр., відсутні дані про населений пункт або про інформаторів); діалектний матеріал затранскрибовано з помилками (не більше восьми); є пропуски у відповідях. Не подано аудіозапису відповідей на питальник і діалектних текстів.
35-59	У звітній документації відсутні окремі структурні розділи або ж подано неякісні відомості. Не подано аудіозапису відповідей на питальник і діалектних текстів. Відсутній запис матеріалу фонетичною транскрипцією; матеріали практики свідчать про дуже слабкі теоретичні знання з курсу «Українська діалектологія».
1-34	Програму практики не виконано: не здійснено аудіозапису відповідей на і діалектних текстів; говірковий матеріал не затранскрибовано.

Шкала оцінювання: національна та ECTS (залік)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні /підручники, посібники та інше методичне забезпечення/

1. Аркушин Г. Л. Західнополіська діалектологія : навч. посіб. з регіон. діалектології для студ. спец. «Укр. мова і літ.». Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 256 с.
2. Березовська Г. Г. Українська діалектологія: навчальний посібник. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2015. 154 с.
3. Глібчук Н. М., Асїїв Л. В. Діалектологічна практика: навчально-методичний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. 74 с.
4. Глуховцева К.Д., В.В.Лєснова, І.О.Ніколаєнко, Т.І.Сердюк. Східнослобожанські українські говірки: наук.-навч. посібник / За ред. П.Ю. Гриценка. Луганськ, 2001. 107 с.
5. Дзєндзелівський Й. О. Програма для збирання матеріалів до Лексичного атласу української мови. Київ, 1987. 308 с.
6. Діалектологічна практика: навчальний посібник / укл. В. О. Дворянкін. Маріуполь: МДУ, 2011. 103 с.
7. Дорошенко Л. І. Етнолінгвістичний аспект дослідження східнополіських говірок: навч.-метод. посібник для студ. філол. факультетів пед. ін-тів та ун-тів. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2003. 86 с.
8. Конспект лекцій із української діалектології: для студентів напряму підготовки 6.020202 Філологія (укр. мова і літ.) / Укл. В. М. Куриленко, Д.А.Марєєв. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2014. 96 с.
9. Гримашевич Г.І. Українська діалектологія: Курс лекцій. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 176 с.
10. Кумеда О. П. Вивчення рис східнополіського говору північного наріччя на матеріалі етнографічних записів ХІХ ст.: навчально-методичний посібник. Суми: СумДПУ, 2017. 70 с.

11. Монахова Т. В. Українська діалектологія: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. 128 с.
12. Сердега Р. Л. Сагаровський А. А. Українська діалектологія: навчальний посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 156 с.
13. Шеремета Н. П. Українська діалектологія: Практичні заняття: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 124 с.
14. Яким М. Б. Українська діалектологія: навчально-методичний посібник. Дрогобич: Коло, 2003. 48 с.

Додаткові

1. Гриценко П. Українська діалектна лексика: реальність і опис (деякі аспекти). *Діалектна лексика: лексикологічний, лексикографічний та лінгвогеографічний аспекти*: матеріали доповідей Міжнародної наукової конференції. Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. С. 5–23.
2. Гриценко П. Ю. Інформаційний простір діалектного тексту. *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій* / Відп. ред. П. Ю. Гриценко. Київ, 2015. С. 100–118.
3. Діалектна лексика: лексикологічний, лексикографічний та лінгвогеографічний аспекти. Матеріали доповідей Міжнародної наукової конференції. Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. 224 с.
4. Дейниченко Н. П. Звуконаслідувальні орнітоніми східнополіського говору. *Діалектна лексика: лексикологічний, лексикографічний та лінгвогеографічний аспекти*: матеріали доповідей Міжнародної наукової конференції. Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. С. 108–114.
5. Дейниченко Н. П. Мотиви номінації зоологічної лексики східнополіського говору. *Філологічні науки*: зб. наук. праць. Суми: СумДПУ, 2000. С. 31–42.
6. Дядишева-Росовецька Ю. Про наддіалектний характер мови українського фольклору. *Українська мова та література*. 2000. № 28 (липень). С. 6.
7. Матвіяс І. Г. Діалектна основа консонантизму в українській літературній мові. *Мовознавство*. 2005. № 2. С. 32–41.
8. Матвіяс І. Г. Проблема визначення українських наріч. *Мовознавство*. 2001. № 2. С. 13–18.
9. Півторак Г. П. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов : міфи та правда про трьох братів слов'янських зі “спільної колиски” / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. 2-ге вид., доп. К.: Арістей, 2004. 180 с. Режим доступу: <http://www.inmo.org.ua/departments/zpsm/staff/pivtorak.html>
10. Тищенко К. Поки живі українські діалекти – живе Україна. *Дивослово*. 2002. № 6. С. 13–16.

11. Хом'як І. Взаємодія літературної мови і діалектів. *Дивослово*. 2000. № 10. С. 12–14.

Інформаційні ресурси

1. Волинь філологічна: текст і контекст. Західнополіський діалект у загальноукраїнському та всеслов'янському контекстах: Зб. наук. пр. Вип. 4 [Електронний ресурс]/ Упорядкування Г. Л. Аркушина. Луцьк: РВВ — Вежа|| Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. 428 с. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vftk/2007_4.pdf3.
2. Гуйванюк Н. Словник буковинських говірок [Електронний ресурс]. Чернівці: Рута, 2005. 688 с. — Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1060735/4>.
3. Матвіяс І.Г. Українська мова і її говори [Електронний ресурс]. К.: Наукова думка, 1990. 169 с. Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/232629/>
4. Словник українських говірок Карпатського регіону: пояснення та походження слів [Електронний ресурс] / Укл. Д. П. Савчук; Київ; Косів: Писаний Камінь, 2012. 154 с. Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1245614>
5. Шило Г. Наддністрянський регіональний словник. Львів–Нью-Йорк, 2008. Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/793175/>

Збірники текстів, хрестоматії з діалектології української мови

1. Бідношия Ю. І., Дика Л. В. Говірки Бориспільщини: Сучасні діалектні тексти та пам'ятки мови. К., 2008. 480 с.
2. Говірка села Машеве Чорнобильського району. К.: Довіра. Ч. 1: Тексти / Уклад.: Ю.І.Бідношия, Л.В. Дика. 2003. 455 с.
3. Говірка села Машеве Чорнобильського району [Текст]. К.: Довіра. Ч. 2: Тексти / уклад.: Г.В. Воронич, Л.А. Москаленко, Л.Г. Пономар. 2003. 607 с.
4. Говірки південно–західного наріччя української мови / Упорядник Н.М. Глібчук. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2000. 155 с.
5. Говірки Південної Київщини [Текст]: зб. діалектних текстів / Упоряд. Г.І.Мартінова та ін.; ред. Г.І.Мартінова; НАН України, Інститут української мови, Черкаський національний ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси: [б.в.], 2008. 369 с.

Словники

1. Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок: У 2-х т. Луцьк Луцьк: Ред.–вид. відд. "Вежа" Волин, держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. Т.: А–Н, XXIV + 354 с. 1 –380, Том 2: О–Я, 459.
2. Атлас української мови: в 3 т. Т. І. Полісся, Наддніпрянина і суміжні землі. К. : Наук.думка, 1984; Т. II. Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі. К.: 1988; Т. III. Слобожанщина, Нижня Наддніпрянина, Причорномор'я і суміжні землі. К.: Наук. думка, 2001.

3. Бухтій М.В. Лінгвістичний атлас лексики чабанів степових говірок Херсонщини. Херсон: Вид-во ХДУ, 2003. 156 с.
4. Глуховцева К.Д. Лінгвістичний атлас лексики народного побуту українських східнослобожанських говірок. Луганськ: Альма-матер, 2003. 181 с.
5. Гуйванюк Н. Словник буковинських говірок. Чернівці: Рута, 2005. 688 с.

Праці О. П.Кумеди

1. Риси східнополіського вокалізму в мові першодруків творів П. О. Куліша. *Мовознавчий вісник*; МОН України. Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького; відп. ред. Г. І. Мартинова. 2012. Вип. 13. С. 25–30.
2. Риси східнополіського консонантизму в мові першодруків творів П. О. Куліша. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія «Філологічні науки»* / відп. ред. проф. Г. В. Самойленко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2013. Кн. 1. С. 63–67.
3. Загальнонародна та рідкісна діалектна лексика ХІХ ст. у мові першодруків П. О. Куліша. *Лексикографічний бюлетень*; НАН України; Інститут української мови. 2013. Вип. 22. С.62–72.
4. Форми давального та місцевого відмінків іменників II відміни однини в мові першодруків П.О.Куліша. *Філологічні трактати* : Вісник СумДУ. 2014. Т. 6. С. 91–94.
5. Діалектна основа мови першодруків П.О. Куліш. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)*. Вип. 5 : зб. наукових праць; за ред. академіка Л.І. Мацько. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. С. 136-141.
6. Одна східнополіська фонетична риса мови першодруків творів П.О. Куліша. *Студії з діалектології. Матеріали і дослідження* / Відп. ред. П.Ю. Гриценко. Інститут української мови НАН України. Вип. 1. К.: КММ, 2017. С.59–64.
7. Діалект – ідіолект (текст) – літературна норма: матеріали Міжнародної наукової конференції «Трансформація діалектного континууму і проблеми лінгвоекології. До 30-річчя Чорнобильської трагедії (11–12 квітня 2016 року; Інститут української мови НАН України).
8. Вивчення рис східнополіського говору північного наріччя на матеріалі етнографічних записів ХІХ ст.: навчально-методичний посібник. Суми: СумДПУ, 2017. 70 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ЗВІТУ ПРО ДІАЛЕКТОЛОГІЧНУ ПРАКТИКУ

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка
Кафедра української мови і літератури

ЗВІТ ПРО ДІАЛЕКТОЛОГІЧНУ ПРАКТИКУ

Підготувала:
студентка III курсу
спеціальності «Філологія.
Українська мова і література»
Романчук Марія Сергіївна

Керівник практики:
кандидат філологічних наук,
доцент Кумеда О. П.

Суми – 2020

ДАНІ ПРО НАСЕЛЕНИЙ ПУНКТ

1. Назва села, його частин, їхнє походження.
2. Історія заселення.
3. Кількість жителів.
4. Характеристика етнічного складу села.
5. Основне заняття жителів.
6. Перелік шляхів сполучення з іншими населеними пунктами.
7. Культурні заклади села.
8. Шляхи проникнення літературної мови.

ТВАРИННИЦТВО¹

1. Як н. сукупність домашніх тварин: скотина, худоба, товар...
2. Що означає «худоба»: велика рогата худоба, майно, тварина...
3. Що означає «товар»: велика рогата худоба, предмет торгівлі, вичинена шкіра на взуття, продукт праці...
4. Як н. племінний скот?
5. Як н. тварину, що втратила племінні риси батьків?
6. Як н. що народилася від двох зоологічних типів: мішанець, гібрид...
7. Як н. тварину, що втратила яловість?
8. Як н. тварину, що втратила зуби?
9. Як н. робоча худоба?
10. Як н. худоба. Що використовується для їзди?
11. Як н. некастрований самець кобили: жеребець...
12. Як н. кастрований самець: кінь, валах...
13. Що означає «валах»: кастрований кінь, кастрований баран, кастратор...
14. Як н. доросла самиця: кобила, стадниця, жереб'ятниця...
15. Що означає «стадниця»: кобила, корова, назва стайні...
16. Як н. молода тварина кобили: лоша...
17. Як н. лоша, яке ссе: сосун...
18. Як н. однорічне лоша?
19. Як н. дворічне лоша?
20. Як н. трирічне лоша?
21. Як н. запасного коня?
22. Як н. коня, що ходить в упряжці один?
23. Як н. хорошого швидкохідного коня?

---

¹ Питальник складено за матеріалами експедицій к.філол.н., доц. Дейниченко Н.П.

24. Як н. малорослого коня?
25. Як н. старого коня?
26. Як н. слабого коня?
27. Як н. дурного коня?
28. Як н. коня з норовом?
29. Як н. коня, що використовується для їзди верхи?
30. Як н. дикого коня?
31. Як н. кобилу, що тільки один раз народила?
32. Як н. частина тіла коня, де міститься центральна нервова система?
33. Як н. передня частина голови коня, в які кріпляться зуби?
34. Як н. місце, де ростить грива?
35. Як н. предмет в ротовій порожнині коня, за допомогою якого береться страва?
36. Як н. місце в коня позаду сідла?
37. Як н. кінцівки коня?
38. Як н. суглоб над копитом?
39. Як н. рогове утворення на кінцівках?
40. Як н. придаток над задом коня?
41. Як н. чорного коня?
42. Як н. чорного коня з червонуватим відтінком?
43. Як н. сірого коня?
44. Як н. сірого коня з білими крапинками?
45. Як н. коня з темними п'ятнами на світлій шерсті?
46. Як н. світло-гнідого коня?
47. Як н. темно-гнідого коня?
48. Як н. світло-жовтого коня?
49. Як н. жовтого коня з світлим хвостом?
50. Як н. заразна хвороба коней, яка супроводжується появою гнійних пухирців у носоглотці та виразок на тілі: сап...
51. Що означає «сап»: заразна хвороба, звук сопіння, свистячі звуки механізмів...
52. Як н. хвороба шлунка у вигляді свищів: нориця...
53. Що означає «нориця»: хвороба шлунку в коней, подібна до миші тварина...
54. Як н. хвороба дихальних шляхів: запал...
55. Як н. хвороба копит?
56. Як н. коня з хворими копитами: босий кінь...
57. Як н. стан коней, коли обіп'ються води?
58. Як н. мішок для годівлі коней, що прив'язується до голови?

59. Як н. пристрій для їди, круглої форми, з лози?
60. Як н. пристрій для їди, зроблений з дощок?
61. Як н. щітка для чистки коней?
62. Як н. некастрований самець корови: бик, бугай, стадник...
63. Що означає «стадник»: бугай, жеребець; пастух коней, корів...
64. Як н. вола-одинака в упряжці?
65. Як н. велика парнокопитна свійська молочна тварина, самка бугая?
66. Як н. молодутварину від корови?
67. Як н. перше теля в корови?
68. Як н. молочне теля?
69. Як н. однорічне теля?
70. Як н. дворічне теля?
71. Як н. трирічне теля?
72. Як н. теля, залишене на зиму?
73. Як н. слабе теля?
74. Як н. корову, в якій буде теля?
75. Як н. корову, яка ніколи не мала телят?
76. Як н. корову з одним телям?
77. Як н. ялову корову?
78. Як н. корову, яка дуже рано стала яловою?
79. Як н. корову, що доїться від отелення до отелення?
80. Як н. період між двома отеленнями?
81. Як н. корову, що рано перестає доїтися?
82. Як н. стару корову?
83. Як н. корову з великими рогами?
84. Як н. корову без одного рога?
85. Як н. безрогу корову: шута...
86. Що означає «шута»: безрога, безхвоста тварина, лисий чоловік, рід вишивки...
87. Як н. корову, що б'ється?
88. Як н. шрам від рога на шкірі?
89. Як н. круги на рогах корови, по яких визначають вік?
90. Як н. корову, що не звикла до перебування в господарстві і тікає?
91. Як н. чорну корову?
92. Як н. яскраву корову?
93. Як н. білоголову корову?
94. Як н. хвороба копит від холодіння по снігові?
95. Як н. некастрований самець свині: кнур...
96. Як н. кнур з одним ядром?

97. Як н. молодий самець?
98. Як н. свиня-самка?
99. Як н. молода свиня?
100. Що означає «свиня»: свійська тварина, свиноматка, рід гри в карти, падлюка...
101. Як н. свиня з майбутнім свинством?
102. Як н. свиня з виводком?
103. Як н. свиня, яка годує своїх і чужих поросят?
104. Як н. свиня, від якої відлучили поросят?
105. Як н. кастрована тварина?
106. Як н. кастрованого кабана, якого залишили на зиму?
107. Як н. дитя свині: свинча, пацюк, підсвинок...
108. Що означає «пацюк»: порося, кастрований кабан, підсвинок, щур, жук у зерні...
109. Як н. порося в залежності від віку, зросту, статі?
110. Як н. порося, що харчується молоком свині?
111. Як н. передня частина голови свиней: рило, чуха, лик...
112. Як н. бокові великі зуби в свиней: ікла, клики...
113. Як н. кінцівки свині: ратиці...
114. Як н. рогове утворення на ратицях: копито...
115. Як н. задні маленькі копитики?
116. Як н. зовнішня частина молочних залоз у свині?
117. Як н. сама довга шерсть у свиней?
118. Як н. свиняча кров?
119. Як н. гостре запалення шкіри у свиней?
120. Як н. невелика свійська тварина, що дає вовну, м'ясо, молоко: самка барана?
121. Як н. самець вівці?
122. Як н. молода тварина вівці?
123. Як н. осіннє ягня?
124. Як н. ягня до року?
125. Як н. ягня одного року?
126. Як н. ягня на другий рік?
127. Як н. ягня на третій рік?
128. Як н. вівцю, що мала ягня раніше строку?
129. Як н. вівцю, що мала ягня пізніше строку?
130. Як н. вівцю, що мала одне ягня, а потім кілька років не мала?
131. Як н. дійну вівцю?
132. Як н. стару вівцю?

133. Як н. верхній покрив вівці?
134. Як н. верхній покрив низького сорту?
135. Як н. верхній покрив високого сорту?
136. Як н. придаток над задом вівці: хвіст...
137. Як н. людину, що стриже овець?
138. Як н. людину, що визначає сорти вовни?
139. Як н. невелика рогата жуйна тварина, самка козла?
140. Як н. самець кози: козел...
141. Що означає «козел»: тварина, вид гри в доміно, гімнастичний прилад...
142. Як н. волосяний покрив шиї кози: грива...
143. Як н. волосяний покрив лоба самця кози: чолка...
144. Як н. волосяний покрив нижньої челюсті козла: борода...
145. Як н. скотина з великим черевом: брюхата, черевата...
146. Як н. скотина з впавшими боками?
147. Як н. скотина з повними круглими боками?
148. Як н. дихальне горло в тварин?
149. Як н. стравохід тварин?
150. Як н. печінка тварин?
151. Як н. тонкі кишки тварин?
152. Як н. сліпа кишка?
153. Як н. пряма кишка в тварин?
154. Як н. малесенькі недорозвинені дійки?
155. Як н. подібна до зайця свійська тварина?
156. Як н. самка кроля?
157. Як н. дитя в кролиці?
158. Як н. свійська тварина, що ловить мишей?
159. Як н. самка kota: кішка...
160. Що означає «кішка»: самка kota, пристрій для витягування відер з колодязя...
161. Як н. дитя кішки?
162. Які є назви для собаки: собака, пес...
163. Як н. малорослого собаку?
164. Як н. собаку для охоти?
165. Як н. собак, що їх використовують для охорони отари овець?
166. Як н. спокійного собаку?
167. Як н. сердитого собаку?
168. Як н. собаку, що його тримають на цепку?
169. Як н. собаку, що вільно бігає скрізь?
170. Як н. самку собаки?

171. Як н. перших цуценят у сучки?
172. Як н. дитя собаки?
173. Як н. собача хата?
174. Як н. пристрій на шию для прив'язування собак?
175. Як підкликають тварин:
- а. Коней
  - б. Корів
  - в. Овець
  - г. Свиней
  - д. Кіз
  - е. Кролів
  - ж. Котів
  - з. Собак
176. Як відганяють тварин:
- а. Коней
  - б. Корів
  - в. Овець
  - г. Свиней
  - д. Кіз
  - е. Кролів
  - ж. Котів
  - з. Собак
177. Як діти називають тварин:
- а. Коней
  - б. Лошат
  - в. Корів
  - г. Телят
  - д. Овець
  - е. Свиней
  - ж. Кіз
  - з. Кроленят
  - и. Котів
  - к. Кошенят
  - л. Собак
  - м. Цуценят
178. Які клички зустрічаються у вашому селі для тварин:
- а. Корів
  - б. Телят
  - в. Коней

- г. Лошат
- д. Свиней
- е. Овець
- ж. Кіз
- з. Котів
- и. Собак

179. Як кажуть: доглядати за худобою, обходжувати худобу...
180. Які дієслова вживаються на позначення процесів приготування корму тваринам: парити, перемішувати, сікти, різати...
181. Як н. корм для коней?
182. Як н. корм для корів?
183. Як н. шматок солі, який лежить на постійному місці годівлі корови?
184. Як н. корм для свиней?
185. Як н. солому, яку підстилають тваринам?
186. Як н. суміш кізяка з підстилкою, що використовується як добриво: гній, навоз...
187. Що означає «гній»: навоз; рідина що утворилася внаслідок гнійного запалення...
188. Як називають того, хто доїть корову?
189. Як н. вим'я в корови: туге, тверде...
190. Як н. рідину, яка з'являється в сосках за місяць до отелення: смолка...
191. Як н. молоко в перший день після отелення?
192. Як кажуть про корову, яка народила мертве теля?
193. Як кажуть: теля відняти, відлучити...
194. Як кажуть про корову, яка тікає з паші, коли жарко?
195. Як кажуть про свиню, яка потребує злучки?
196. Як кажуть про свиню, яка народила поросят?
197. Як кажуть: порося відлучити...
198. Як кажуть: свиней відгодувати, вигодувати...
199. Як кажуть, коли тварина об'їсться?
200. Як кажуть про тварин: пропаде,дохне...
201. Яка загальна назва будови для худоби?
202. Як н. приміщення для корів?
203. Як н. приміщення для овець?
204. Як н. приміщення для свиней?
205. Як н. приміщення для кролів?
206. Як н. місце для відпочинку худоби біля будинку?
207. Як н. пристрій для прив'язування коней?
208. Як н. пута на дві ноги?

209. Як н. пута на три ноги?
210. Як н. пристрій для ловлі коней?
211. Як н. прив'язь для корови?
212. Як н. прив'язь для теляти?
213. Як н. пристрій, який вдягають на морду теляті, щоб не ссало корову?
214. Як н. накладка на роги корови, щоб не билась?
215. Як н. накладка на очі?
216. Як н. накладка на шию?
217. Як н. намордник на свиню, щоб не рила?
218. Як н. металевий чи мідний дзвоник для тварин?
219. Як н. хворобливий стан тварини під час жари укусів комах?
220. Як н. бігання тварин з сильним ревом?
221. Як н. вагітна тварина?
222. Як н. явище народження малої тварини:
- а. Кобилою
  - б. Коровою
  - в. Свинею
  - г. Вівцею
  - д. Кролицею
  - е. Собакою
  - ж. Кішкою
223. Як н. процес, коли доросла тварина перестає годувати дитя?
224. Як н. дія вирізування статевих залоз?
225. Як н. тварина, в якій вирізали статеві залози?
226. Як н. стан тварини, яка має охоту до залучення?
227. Як н. хвороба в тварин, при якій є розлад функцій травного тракту, часті позиви до випорожнення і рідкий кал: понос, недержина...
228. Як н. заразна хвороба шкіри тварин, яка виникає внаслідок проникнення в шкіру коростяних кліщів: короста...
229. Як н. тварину, хвору на сказ?
230. Як н. хвороба копит?
231. Як н. хвороба, при якій тварина губить роги?
232. Як н. хвороба, при якій лущиться шкіра?
233. Як н. хвороба, при якій є пухлини на тілі у вигляді гуль?
234. Як н. хвороба, при якій випинається будь-який внутрішній орган тіла: грижа...
235. Як н. хвороба, що виявляється в надмірному скупченні рідини?

236. Як н. хвороба овець, кіз, яку викликають личинки глиста, що потрапляють в мозок, внаслідок чого тварина кружляє в агонії: вертячка, вертіж, метелиця...
237. Що означає «метелиця»: хвороба, завірюха, народний танок...
238. Як н. гостре запалення шкіри: сверблячка, чухавка...
239. Як н. густі колючі прищики на шкірі: струпи, гнояки...
240. Як н. часте мочове спускання?
241. Як н. хвороба, коли з мочою виливається кров: кривавка...
242. Які є назви для недостатнього або нерегулярного випорожнення кишечника: запор...
243. Як н. горбики на шкірі, що виникають внаслідок закупорення ссальних залоз: вугор...
244. Як н. паразити домашніх тварин: кліщ...
245. Як н. хвороба, коли тварину не тримають ноги?
246. Як н. сумну тварину?
247. Як н. хвороба, коли уражені верхні дихальні шляхи?
248. Як н. тяжкий стан тварини перед смертю?
249. Як н. лупа у тварин?
250. Як н. особа, що лікує тварин?
251. Як колись називали цю особу?
252. Загальна назва стада.
253. Як н. велика кількість тварин:
- а. Коней
  - б. Лошат
  - в. Корів
  - г. Телят
  - д. Овець
  - е. Ягнят
254. Як н. молочне стадо корів?
255. Як н. племінне стадо корів?
256. Як н. стадо, що нагулює?
257. Як н. скот, що відібраний на убій і пущений на відгул?
258. Як н. скот, що пасеться один?
259. Як н. вожак у стаді?
260. Загальна назва пастуха.
261. Як н. пастуха в залежності від віку?
262. Як н. пастуха корів і телят?
263. Як н. пастуха волів?
264. Як н. пастуха овець?

265. Як н. пастуха коней?
266. Як н. старший пастух?
267. Як н. молодий пастух?
268. Як н. приладдя пастуха?
269. Як н. дудка пастуха?
270. Як н. перший випас скотини?
271. Як н. останній випас скотини?
272. Які є види тавра?
273. Які є знаряддя для клейма?
274. Як н. звукові предмети на шиї?
275. Як н. місце, де пасеться скот?
276. Як є види пасовиська в залежності від рельєфу місцевості?
277. Як н. пасовисько на рівнині?
278. Як н. обгороджене місце для худоби в полі: пастівник...
279. Як н. необгороджене місце в полі?
280. Як н. пасовисько в лісі?
281. Як н. трав'яний випас?
282. Як н. місце, де не косять, а пасуть?
283. Як н. випасене місце?
284. Як н. місце відпочинку і ночівлі скоту?
285. Як н. скот, що знаходиться на підножному кормі?
286. Як н. скот, що знаходиться на хороших харчах?
287. Як н. водопої:
- а. Дерев'яний ящик з водою
  - б. На річці: поділ
288. Що означає «поділ»: місце водопою на річці, низько розташована місцевість; нижній край сукні, спідниці, пальта...
289. Як кажуть: тварин різати, бити, колоти...
290. Як н. людину що б'є скот?
291. Як колись називали людину, що була скот?
292. Як н. забій скотини?
293. Як н. свіже м'ясо тварин:
- а. Коня
  - б. Корови
  - в. Теляти
  - г. Вівці
  - д. Свині
294. Як н. частина тіла без голови?
295. Як н. пристрій і посуд для обробітку туш?

296. Як н. сало і м'ясо з голови?
297. Як н. передня частина туші?
298. Як н. задня частина туші?
299. Як н. орган, де містяться кишки?
300. Як н. орган, через який з організму виділяється надлишок води та розчинені в ньому продукти обміну: нирка...
301. Як н. орган, в якому утворюється жовч?
302. Як н. грудо-брюшну перепонку?
303. Як н. частина тіла, в якій містяться кишечник, шлунок, печінка: живіт...
304. Як н. орган, що йде вздовж спини і охоплює спинний мозок: хребет, хребетний стовп...
305. Як н. внутрішнє сало?
306. Як н. зовнішнє сало?
307. Як н. частина ноги від коліна до ступні?
308. Як н. надкопитні кістки?
309. Як н. волосяний покрив тварин?
310. Як н. сира шкіра?
311. Як н. шкіра з телят?
312. Як н. шкіра з вівці?
313. Як н. шкіра з ягняти?
314. Як н. шкіра дохлої тварини?
315. Як н. первинний обробіток шкіри?
316. Як н. вторинний обробіток шкіри?
317. Як н. палку, на яку розтинають тварину для здирання шкіри: п'яльця...
318. Як н. палка, на яку розпинають шкіру забитої тварини для висихання?
319. Як н. раніше «добрий дух» - покровитель скоту?
320. Як н. «злий дух»?
321. Як н. покровитель хліва?
322. Як н. скот, що добре прижився в дворі?
323. Як н. людину, що лікує тварин немедичними способами?
324. Як н. свято пастухів?
325. Які прислів'я, приказки, загадки, забобони, повір'я, пов'язані з тваринництвом, знає народ даної місцевості?

ЗРАЗОК ФОНЕТИЧНОГО ЗАПИСУ ДІАЛЕКТНОГО ТЕКСТУ

С. Слоут, Глухівський район

Задко Анастасія Яківна, 1931 р.н., освіта 4 класи

Про молоді роки

(Про дівування можна згадати) ну про / д'івуван':а ж та'ке / 'бачите ја'ке ж д'івуван':а бул'о / воїна ж / ја'ка ж д'івуван':а / а 'пос'л'е ж воїни і з'разу ж / ў 'сорок п'јатом воїна 'кончилас' / ў 'сорок 'с'омом пошла 'замуж / о'се та'ке д'івуван':а бул'о // 'боси / не було чо'го о'д'ім' / од'на 'јубка / од'на 'кофта / а то дак / 'тижі / полот'н'ане ж бу'ло / ви 'може ї не з'на'ете / а 'може з'на'ете полот'но / от / та'к'е бу'ло о'дежа / о'се та'ке бу'ло д'івуван':а // ос'уди / ја ж там жи'ла / за 'р'ічкоју / о'там / а с'уди гу'л'ат' же т'реба бул'о 'б'ігти ж у клуб / хо'т'іло'с'а ж / о'то бе'гом прих'л'онајеш 'боси (сміється) потан'ц'ујеш у клуб'і 'боси / і па'шоў // д'ід 'Сашечка за'раје 'маршал' і до'мої // а те'пер бач ја'к'е / те'пер 'тил'к'і у оди'нац'ат' іс'ход'аца гу'л'ат' і до с'в'іту то'д'і гу'л'ајут' / а то'д'і спл'ат' до / 'ц'ілії ден' / ут / так / так / се п'раўду ја ка'жу / се так је те'пера // а нам н'е / хот' і гу'л'ајеш / а ў с'ем ча'соў шоб у'же на но'гах буў / у'же 'бат'ко ї 'мати ўс'о / ўста'ваї / ўста'ваї і ўс'о / іди ра'ботат' // то ко'р'іў же 'пасти / то те'л'ат / то / ну / ро'бота бу'ла ж 'д'ім'ам / о'се та'ка ро'бота бу'ла / о'се та'ке д'івуван':а бу'ло / о / д'івуван':а 'мал'о бу'ло 'зоўс'ім // (Ви про одяг згадували. Може, ще що згадаєте, як тоді вдягалися ?) ну / як же ўд'а'галис' / ја ж рос'казују / як од'а'галис' / у 'кого ж бу'ло шо / а ў 'кого ж і не бул'о / од'на 'кохта / од'на 'јубка і 'в'ечер же 'вимахајеш / во'но пли'ве з'а 'тебе / 'в'іпереш і ўже 'в'ісохло / і на ра'боту ў'јом по'шол / ў'јом і на ра'боту по'шол //

Текст записала О. П. Кумеда, 2009 р.